

Molnár András

A zalalövői postamesterek három nemzedéke

(Mozaikok a Martinek és a Dobruczky család 19-20. századi történetéből)

Bevezetés

Zalalövő, Zala megye egyik leggazdagabb múltú települése, döntően kedvező közlekedés-földrajzi helyzetének köszönheti fejlődését: az ókortól napjainkig folyamatosan használt nemzetközi kereskedelmi főútvonal, az úgynevezett „Borostyánkő-út” itt keresztezi a Zala folyót. Zalalövő emiatt évszázadokon át jelentős közlekedési és kereskedelmi csomópont volt,¹ és a rendkívül nagy átmenő forgalomból adódóan mindig is az átlagosnál jóval nyitottabb, mobilisabb társadalommal rendelkezett. E településen különösen a 19. században figyelhető meg az „idegenek” erőteljes beáramlása. Így például az 1830-as és 1840-es években a Lövön anyakönyvezett házasságoknak csaknem fele idegenből származó felek között kötötték.² Hasonló lehetett a helyzet az 1890-es években is, amikor két, egyaránt a Felvidékről származó familia, a Martinek és a Dobruczky család egy-egy tagja itt talált egymásra. Írásunk e családok három nemzedékének életrajzát vázolja fel, a reformkortól az 1950-es évekig.

Martinek István és Berta

Martinek István, Martinek János (nép)iskolai tanító és Habdak Zsuzsanna fia, Trencsénben, evangélikus vallású, közrendű (nem nemesi) családban született 1818. június 6-án.³ 1838-ig a pozsonyi evangélikus líceumban tanult, azt követően pedig az 1839/1840-es tanévben végezte el ugyancsak Pozsonyban a királyi akadémia jogi fakultásának második évfolyamát.⁴ 1841. február 1-én Moson vármegyében, Magyaróvárott esküdtött föl patvaristának, azaz joggyakornoknak, majd 1841.

augusztus 25-én tette le Pesten a jurátusi esküt.⁵ Ez elvileg az ügyvédi vizsgára való felkészülés kezdetét jelzi, ám nincs semmi nyoma annak, hogy Martinek István valóban vizsgát tett és ügyvédi diplomát szerzett volna. A jogakadémiai végzettségű fiatal ember feladta a jogász pályát, és 1842 körül gazdatisztként lépett az angol főnemesi származású, kilépett cs. kir. főhadnagy, Guyon Richárd gróf (a későbbi, 1848/1849-es honvédtábornok) szolgálatába.

Guyon 1838 novemberében kötött házasságot Splényi Máriával, 1841 februárjától pedig a báró Splényi család csúzi és fúzi birtokait vette haszonbérbe az anyósától.⁶ Feleségével a Komárom megyei Csúzon telepedett le az 1840-es évek elején: „Csúzon Guyonék már elrendezve voltak, nemigen megelégedve azonban: először is faluban lakván, sok közbirtokossal; ezek mindenféle tekintetet követeltek, és igényt támasztottak, nem mindig jogosan. Szoros jogából engedni pedig nemigen volt Guyon természetében. Emellett a bérelt birtok éppen tagosítási félben volt – nem lehetett tehát sem a régi, sem az új földeket, új tagot még kellően használni. Legkevésbé pedig belterjes gazdaságot folytatni, mint Guyon szerette volna. Tizenkét jófajta tehenük volt, a takarmány azonban szűken, legelő az időben semmi...” – így jellemezte visszaemlékezésében Guyon sógora, Splényi Béla azt a birtokot, ahol Martinek István gazdatisztként dolgozott.⁷ Nem lehetett könnyű a dolga, mert Guyonék gondjaira bízott csúzi és fúzi gazdasága akkoriban – Splényi Béla emlékei szerint – „sok nehézséggel és rossz évekket küzdött”.⁸

Martinek István 1843. szeptember 19-én, Csúzon, „gróf Guyon úr lakházában” – a később olmtützi várfogságot szenvedett hazafi, Gaál Tádé csúzi plébános előtt – kötött házasságot a pozsonyi polgárcsaládból származó, római katolikus vallású Pirkner (Pürckner) Máriával.⁹ Felesége Pozsonyban, 1817. február 7-én

1 Zalalövő története az ókortól napjainkig. (Szerk. Molnár András) Zalalövő, 1998. 498 p.

2 Molnár András: Zalalövő története 1790-1849. In: Zalalövő története az ókortól napjainkig 243. p.

3 Molnár Andrásné Bakler Klára családi iratai. Magántulajdonban. (A továbbiakban: BK cs. ir.) Kivonat a trencsényi evangélikus gyülekezet anyakönyvéből. Trenčín, 1941. március 3.

4 BK cs. ir. A pozsonyi királyi akadémia bizonyítványa. Pozsony, 1840. július 31. Erről és korábbi, líceumi tanulmányairól lásd még: M. Novák Veronika: A pozsonyi jogakadémia hallgatósága 1777-1849. Bp., 2007. 420. p.

5 BK cs. ir. A pozsonyi királyi akadémia bizonyítványa. Pozsony, 1840. július 31. A bizonyítvány hátoldali feliratai.

6 Splényi Béla emlékiratai. (Sajtó alá rend. Fábri Anna) Bp., 1984. 1. köt. 267-269., 331-332., 390-391. p. Vö. Márkus László: Guyon Richárd. Bp., 1955. 11-12. p.

7 Splényi Béla emlékiratai 1. köt. 392. p.

8 Splényi Béla emlékiratai 1. köt. 390. p.

9 BK cs. ir. Házassági levél. Kivonat a csúzi római katolikus plébánia anyakönyvéből. Csúz, 1941. február 24. Gaál Tádé plébánosról: Barsi József: Utazás ismeretlen állomás

született, annak szülei Pirkner Károly festő, helybeli polgár, és Rieder Erzsébet voltak.¹⁰

Az ifjú pár a Bars megyei Fakóvezekény evangélikus egyházához tartozó Esztergom megyei faluban, Farnadon lakott a házasságkötés idején.¹¹ Martinek István, „csúzi urasági tiszt” és Pirkner Mária fiát, Istvánt, aki Farnadon született, 1844. június 5-én keresztelték meg Fakóvezekényen. A gyermeket a farnadi „oskolamester”, Launer János keresztelte meg, a keresztszülők pedig vászolyai Schercz Fülöp, valamint Guyon Richárd gróf és felesége, Splényi Mária grófné voltak.¹²

Guyon Richárd honvédtábornok a szabadságharc leverése után, 1849 augusztusában Törökországba emigrált, magyarországi javait pedig elkobozták.¹³ Martinek István ekkor veszíthette el gazdatiszti állását, mert az 1850-es évek közepén már csupán magtárosként dolgozott, és a Bars megyei Nagysárón lakott a családjával. Ott született 1856. január 9-én lánya, Martinek Berta, akit öt nappal később római katolikus vallásúvá kereszteltek.¹⁴

Martinek István 1864-ig Bars megyében élt, akkor költözött át családjával a Zala megyei Zalalövőre. A lévai cs. kir. adófelügyelőség 1865. január 18-án értesítette a zalai alispánt, hogy Léva községben 6 forint 70 krajcár adóhátraléka volt, amit 1865 januárjának végén már zalalövői lakosként fizetett be.¹⁵ Martinek István gazdatisztként került Zalalövőre, és 1865. augusztus 9-én az alábbi kérvényt nyújtotta be a helytartótanácshoz: „Alulírott, Merk Albert jogtudor, gráci lakos zalalövői és csébi gazdaságának gazdatisztje azon legalázatosabb kérelemmel járul a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács elé, miszerint a főnt nevezett zalalövői s ehhez tartozó Sötétmajor-pusztá és a csébi határban lévő Gesztenyész-major egymástól valamennyi igen távol esvén, s e keze alá tartozó birtokokban ő többször után nézni kénytelen lévén, néki egy 6-csövű revolver bírhatását kegyelmesen engedélyezni méltóztatnék.”¹⁶ Zala megye

felé 1849-1856. Berzsényi Lénárd rajzai. Az olmützi foglyok arcképsorozata. (Szerk. Simon V. Péter) Bp., 1988. 32-33., 53-54., 74-75., 105., 126-127., 152., 247. p.

10 BK cs. ir. Kivonat a pozsonyi Szent Márton plébánia keresztelési anyakönyvéből. Bratislava, 1941. március 15.

11 BK cs. ir. Házassági levél. Kivonat a csúzi római katolikus plébánia anyakönyvéből. Csúz, 1941. február 24. (A fakóvezekényi evangélikus lelkész igazolásának másolata az anyakönyvi kivonaton a házasságkötés kihirdetéséről, 1843. szeptember 17.)

12 BK cs. ir. Eredeti kivonat a fakóvezekényi evangélikus gyülekezet anyakönyvéből. Fakóvezekény, 1845. november 21.

13 Márkus László i. m. 22., 118. p.

14 BK cs. ir. Keresztlevél. Kivonat a nagysárói római katolikus plébánia anyakönyvéből. Nagysáró, 1940. május 30.

15 Zala Megyei Levéltár (ZML) Zala vármegye alispánjának iratai (Alisp. ir.) 1865/424., 1865/950.

16 ZML Alisp. ir. 1865/6397. Martinek István kérvénye.

Martinek
Berta
1896-ban

alispánja - Dávid János, zalalövői járási szolgabíró ajánlatára – a következő támogató nyilatkozattal terjesztette a kérvényt a helytartótanács elé: „miután folyamodó gazdatiszt ellen erkölcsi és politikai viseletére nézve semmi aggályok sem forognának fenn, a kért engedély kegyesen kiszolgáltatható”.¹⁷ A helytartótanács Budán, 1865. szeptember elsején engedélyezte a zalalövői gazdatiszt számára a revolver tartását.¹⁸

Martinek István egy 1865. szeptember 14-én kelt irat tanúsága szerint Merk Albert birtokainak kasznárjaként dolgozott,¹⁹ és még kasznár volt akkor is, amikor neje, Pirkner Mária 51 éves korában, 1868. szeptember 19-én tüdővészben hunyt el Zalalövőn, és két nappal később Zalapatakán temették el.²⁰

Martinek István fia, ifjabb Martinek István 21 éves korában, 1865 márciusában, már zalalövői lakosként folyamodott a zalai megyehatósághoz, hogy mielőbb tűzzék ki számára a jegyzői szakvizsga letételének

Zalalövő, 1865. augusztus 9.

17 ZML Alisp. ir. 1865/6397. Dávid János szolgabíró levele az alispánhoz (Zalalövő, 1865. augusztus 19.), és az alispán levele a helytartótanácshoz. (Zalaegerszeg, 1865. augusztus 22.)

18 ZML Alisp. ir. 1865/6397. A helytartótanács levele Zala vármegyéhez. Buda, 1865. szeptember 1.

19 ZML Dávid János lövői alszolgabíró iratai. Bűnügyi iratok, 1865/121.

20 BK cs. ir. Halottlevél. Kivonat a salomvári római katolikus plébánia halotti anyakönyvéből. Salomvár, 1941. január 16.

időpontját.²¹ Erre csakhamar sor is kerülhetett, mert 1867-ben már a salomvári jegyzőség élén említették,²² 1869-ben pedig Zala megye tiszteletbeli esküdtjévé nevezték ki.²³ (Nevét 1871-ben is a tiszteletbeli esküdtek között találjuk.)²⁴ Ifjabb Martinek Istvánt, aki 1873. február 24-én pályázat útján nyerte el a zalalövői körjegyzői tisztséget, és 1877-ben még biztosan e hivatalt töltötte be,²⁵ 1869-ben még Zalalövön, 1872-ben és 1875-ben azonban már Zalamindszenten jegyezték be (1869-ben és 1872-ben értelmiségiként, 1875-ben pedig jegyzőként) az országgyűlési választásra jogosultak névjegyzékébe.²⁶

Idősebb Martinek István valamikor az 1860-as évek végén foglalkozást váltott, és postamester lett Zalalövön.²⁷ Lánya, Martinek Berta „postamester leánya lévén, már ifjú korában életét a postának szánta, atyja oldala mellett gyakornokoskodván, mihelyest 18-ik életévét betöltötte, letette a vizsgát, mielőtt azonban állást foglalt volna el, férjhez ment.”²⁸ Martinek Berta 1876. augusztus 27-én Zalalövön kötött házasságot a Zalaegerszegen 1846. június 11-én született, római katolikus vallású Part Lajossal,²⁹ aki Pillerman Magdolna és Part Ferenc, az ismert zalaegerszegi pékmester – 1843/1844-ben városi pénztárnok - fia volt,³⁰ és

21 ZML Alisp. ir. 1865/3898.

22 ZML Dávid János lövői alszolgabíró iratai. Közigazgatási iratok, 1867/461.

23 ZML Alispáni iratok betűsoros mutatója 1869/4463., 1869/4595. (Az iratok hiányoznak.)

24 ZML Vízgy Gyula lövői szolgabíró iratai. Büntető ügyek, 1871/84.

25 ZML Zala vármegye alispánjának iratai. 1873/1318., 1877/1441. Vö. Foki Ibolya: Zalalövő története 1850-1914. In: Zalalövő története az ókortól napjainkig 314-316., 381. p.

26 ZML Zala megye központi választmányának iratai. Országgyűlési választási névjegyzékek. Baksai választókerület. Zalalövő, 1869. Zalamindszent, 1872., 1875.

27 Ennek pontos dátumát nem ismerjük. A választói névjegyzékekben csak egyetlen alkalommal, 1872-ben szerepel, Zalamindszenten, mint aki jövedelme alapján nyert választójogot. (ZML Országgyűlési választási névjegyzékek. Baksai választókerület. Zalamindszent, 1872.)

28 A magyar királyi postamesterek és kiadók millenniumi emlékalbuma. (Szerk. Böszörményi Kálmán) Budapest, 1896. Martinek Berta arcképe az 50. táblán, és a hozzá tartozó életrajz. (A továbbiakban: Postamesterek emlékalbuma 50. t.)

29 A házasságkötés: ZML Mikrofilmtára. A salomvári római katolikus plébánia házassági anyakönyve, 1876. Part Lajos születése: ZML Mikrofilmtára. A zalaegerszegi római katolikus plébánia keresztelési anyakönyve, 1846.

30 Part Ferencről: ZML Zalaegerszeg város régi levéltára. No. 292. Part Ferenc városi kamarás számadása 1843-1844., Dr. Benczéné Nagy Eszter: Zalaegerszeg mezőváros igazgatási szervezete 1790-1849. Kézirat. Dunakeszi, 1984. 168. p. (ZML Kézirattára), Molnár András: Zalaegerszeg 1848-1849-ben. (Zalaegerszegi Füzetek 5.) Zalaegerszeg, 1998. 119. p.

házassága után maga is „sütőmester”-ként dolgozott Zalalövön. Part Lajos pékmesternek és Martinek Bertának négy lánya született Zalalövön: 1877. augusztus 10-én Mária, Magdolna, 1879. szeptember 3-án Róza, Ida, 1882. március 16-án Berta, Malvina, Zsófia, végül 1883. április 9-én Gizella.³¹ Miután Part Lajos alig kilencévi házasság után, 39 éves korában, 1885. szeptember 14-én tüdővészben elhunyt,³² özvegye hét évig egyedül nevelte a lányait.

Idősebb Martinek István postamester 1890-ben elvesztette a szeme világát, lánya, Martinek Berta pedig „igazgatósági engedéllyel maga kezelte néhány évig a postát, míg 1892-ben másodízben férjhez menvén egy rokonhoz, ki szintén a postára képesített, közös erővel vak atyja oldala mellett működtek a hivatalban”.³³ A „postára képesített” rokon az ugyancsak a Felvidékről származó Dobruczky Cyrill Mihály volt, aki 1891. július 5-től hivatali kisegítőként állt alkalmazásban a zalalövői postán,³⁴ majd 1892. február 3-án házasságot kötött özvegy Part Lajosné, Martinek Bertával.³⁵

Idősebb Martinek István postamester 78 éves korában, 1896. január 19-én, végegyengülésben hunyt el Zalalövön.³⁶ Ekkor, tekintettel a zalalövői postán „hosszú évek során át buzgón teljesített” szolgálatára, a lányát, Martinek Bertát nevezték ki pályázat útján postamesterre.³⁷ Martinek Berta 1896. június 27-től kezdve mintegy három évtizedeken át a mellette helyettes postamesterként dolgozó férjével, Dobruczky Cyrillel együtt látta el a zalalövői postamesteri feladatokat.³⁸

Dobruczky Cyrill és Vilmos

Dobruczky Cyrill Mihály, aki a házassági anyakönyv szerint evangélikus vallású, okleveles gépész, valamint a cs. és kir. 2. tüzérezred 5. zászlóaljának káplárja, azaz tizedese volt,³⁹ a Turóc megyei Mosócon született 1864. április 26-án.⁴⁰ (Egy családtörténeti írás Mosóc

31 ZML Mikrofilmtára. A salomvári római katolikus plébánia keresztelési anyakönyvei, 1877-1883.

32 ZML Mikrofilmtára. A salomvári római katolikus plébánia halotti anyakönyve, 1885.

33 Postamesterek emlékalbuma 50. t.

34 Baranya Megyei Levéltár (BaML) Pécsi Magyar Királyi Postaigazgatóság iratai (Postaig. ir.) Iktatott iratok (Ikt.

ir.) 80/1914. Az irat másolatért Vörös Hubának tartozom köszönettel!

35 BK cs. ir. Kivonat az őrimagyaródsi evangélikus gyülekezet anyakönyvéből. Őrimagyaróds, 1940. március 26.

36 ZML Anyakönyvi másodpéldányok gyűjteménye. Halálozási anyakönyv másodpéldánya, Zalalövő 1895-1902.

37 Postamesterek emlékalbuma 50. t.

38 BaML Postaig. ir. Ikt. ir. 80/1914.

39 BK cs. ir. Kivonat az őrimagyaródsi evangélikus gyülekezet anyakönyvéből. Őrimagyaróds, 1940. március 26.

40 BK cs. ir. Kivonat a mosóci evangélikus gyülekezet

Dobruczky Sándor és Marits Irén esküvője 1929

régi kismemesi famíliái között említi a Dobruczkyakat,⁴¹ nemességükről azonban mindeddig nem találtunk érdemi bizonyítékot.)⁴² Apja, Dobruczky János mosóci evangélikus lelkész volt, anyját pedig Langhoffer Amáliának hívták. A szülők mindketten a Nyitra megyei Holicstról származtak: Dobruczky János 1827. november 2-án, Langhoffer Amália Ludmilla 1825. április 14-én született e mezővárosban. János szülei a mosóci Dobruczky Pál és Dobruczky Zsuzsanna, Amália szülei pedig a holicsi Langhoffer Ágoston és Habdak Szófia voltak.⁴³ Martinek Berta és Dobruczky Cyrill rokonsága tehát abból fakadt, hogy a feleség apai nagyanja, Habdak Zsuzsanna, és a férj anyai nagyanja, Habdak Szófia vagy testvérek, vagy unokatestvérek lehettek.

Dobruczky Cyrill Mihály postamester helyettes és Martinek Berta postamester fia, Dobruczky Vilmos, Kornél, Sándor (a továbbiakban Dobruczky Sándor) 1899. május 21-én született Zalalövön, és négy nappal később keresztelték meg evangélikus vallásúvá.⁴⁴ Az

keresztelési anyakönyvből. Mošovce, 1941. február 3.

41 Verner Jánosné, sz. Horváth Sarolta: A Benyovszky család túróci ága. In: <http://benyovszky.uw.hu/Turoczi%20ag.htm>. Letöltve: 2010. december 17.

42 Nevük a közismert nemesi genealógiai adattárak egyikében sem fordul elő.

43 BK cs. ir. Kivonatok a holicsi evangélikus gyülekezet anyakönyvéből. Holič, 1940. június 4.

elemi népiskola első három osztályát 1905-től 1908-ig szülőfalujában, a zalalövői állami elemi iskolában végezte.⁴⁵ Akkor anyai nagynénjének, Part Gizellának a férje, a fővárosban élő számtiszt, Ujváry László⁴⁶ vette magához, így a negyedik osztályt már Budapesten, az I. kerületi Mozdony utcai elemi népiskolában végezte el.⁴⁷ 1909-től 1913-ig a budapesti I. kerületi m. kir. állami főgimnáziumban tanult,⁴⁸ majd hazatérve Zalaalövőre, 1913-tól a zalaegerszegi m. kir. állami főgimnáziumban folytatta tanulmányait.⁴⁹

Itt rövidesen az ő életébe is beleszólt a háború: a zalaegerszegi gimnázium épületében 1914-től hadikórház működött, a tanévek általában csonkultak,

44 BK cs. ir. Születési anyakönyvi kivonat Zalalövő polgári anyakönyvéből. Zalalövő, 1940. május 31.

45 BK cs. ir. Elemi népiskolai értesítő-könyvecske Dobruczky Sándor elemi népiskolai tanuló részére. Zalalövő, 1905-1908.

46 Part Gizella és Ujváry László 1905 körül kötött házasságot. BK cs. ir. Ujváry Lászlóné, született Part Gizella nyomtatott gyászjelentése. Budapest, 1951. május 5.

47 BK cs. ir. Elemi népiskolai értesítő – Dobruczky Sándor. Budapest, 1908-1909.

48 BK cs. ir. Dobruczky Sándor gimnáziumi bizonyítványai, Budapest, 1910-1913.

49 ZML A zalaegerszegi m. kir. állami főgimnázium iratai. A gimnázium tanulóinak névkönyve (anyakönyve) 1913/1914.

lerövidültek, a tanulók egy része pedig önként hadba vonult.⁵⁰ 1917 tavaszán a gimnázium 1899-ben született, VIII. osztályos, végző tanulói közül 13-an vonultak hadba. A katonai szolgálatra alkalmas tanulók a VKM 2257/1917. elnöki számú rendelet alapján február 28-án és március első két napján előre hozott érettségi vizsgát tettek. Közéjük tartozott Dobruczky Vilmos Sándor is,⁵¹ aki ezt követően 1917. március 10-én vonult be katonának, és másfél évig a cs. és kir. 19. és 24. vadászszázalójaknál szolgált (utóbbinál 1918. október 25-ig), mint önkéntes tizedes.⁵² A katonai összeomlást követően, 1918. november 4-én olasz fogságba került, ahonnét 1919 decemberében érkezett haza.⁵³ Hazatérve édesanyja mellett gyakornokként dolgozott a zalalövői postán, közben pedig behívták a nemzeti hadseregbe is.⁵⁴ A pécsi postaigazgatóság igazolása szerint 1920. május elsején lépett a posta szolgálatába.⁵⁵

1922 őszén a pécsi postaigazgatóság postatiszti tanfolyamra rendelte fel Budapestre,⁵⁶ ahol a fővárosi m. kir. posta- és táviratdatisztképző tanfolyamon tett alapvizsgát 1923. szeptember 26-án.⁵⁷ Öt nappal korábban, 1923. szeptember 21-én beiratkozott a budapesti m. kir. Pázmány Péter tudományegyetem

50 A Zalaegerszegi Magyar Királyi Állami Főgimnázium huszonkettedik értesítője az 1916-1917. isk. évről. (Közli Medgyesi Lajos) Zalaegerszeg, 1917. (a továbbiakban: Zalaegerszegi gimn. értesítője 1916/1917.) 3-5. p. Vö. Vajda Lászlóné: A zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium története (1895-1995). In: Emlékkönyv a Zrínyi Miklós Gimnázium fennállásának 100. évfordulójára 1896-1996. (Szerk. Németh László) Zalaegerszeg, [1996.] (a továbbiakban: Emlékkönyv 1896-1996.) 15. p.

51 ZML A zalaegerszegi m. kir. állami főgimnázium iratai. A gimnázium tanulójának névkönyve 1916/1917., Zalaegerszegi gimn. értesítője 1916/1917. 5., 19., 31. p. Dobruczky Vilmost az 1917-ben érettségizettek névsorában említi még: Emlékkönyv 1896-1996. 215. p. Vö. Tablók könyve 1902-2006. Zrínyi Miklós Gimnázium Zalaegerszeg. Zalaegerszeg-Nagykanizsa, 2006. 15. p.

52 Zalavármegye ismertetője. (Szerk. és kiad. Bodry László, Madarász Gyula, Zsadányi Oszkár) Sopron, 1935.

(Harmadik rész. Vármegyei ismertető.) 162. p. (Dobruczky Sándor postamester rövid életrajza 1899-1935.) Katonai szolgálatáról: ZML Zalaegerszegi I-II. sz. Igazoló Bizottság iratai 1922/1945. Dobruczky Sándor nyilatkozata. Zalalövő, 1945. június 13., BK cs. ir. Dobruczky Sándor fellebbezési beadványa a Zala megyei Bírósághoz. Zalalövő, 1980. május 4.

53 BK cs. ir. Dobruczky Sándor beadványa a Pécsi Postaigazgatóság jogsegély szolgálatához. Zalalövő, 1981. május 26. (A továbbiakban: Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.)

54 Zalavármegye ismertetője 162. p.

55 BK cs. ir. Munkavállalói igazolási lap. Pécs, 1961. szeptember 9.

56 BK cs. ir. Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.

57 BK cs. ir. A budapesti m. kir. posta- és táviratdatisztképző tanfolyam bizonyítványa. Budapest, 1923. szeptember 26.

jogi karára.⁵⁸ Katonai szolgálatát az egyetemen négy félév elengedésével honorálták,⁵⁹ nem tudjuk azonban, hogy mennyi ideig folytatott jogi tanulmányokat, mert az önéletrajza szerint 1923 őszén már a budapesti 741. számú (levélkézbesítő) hivatalhoz helyezték postatisztként. Ebben a beosztásban azonban csak rövid ideig maradhatott, mert haza kellett térnie, hogy gondoskodhasson Zalalövön élő, súlyos beteg édesanyjáról.⁶⁰ Miután 1924. március 20-án szakvizsgát tett a budapesti m. kir. posta- és táviratdatisztképző tanfolyamon,⁶¹ megpályázta a zalalövői postamesteri állást. Egyes adatok szerint 1924 végén vette át a helyi posta vezetését,⁶² míg önéletrajza szerint 1925. február 1-től lett Zalalövön postamester.⁶³ Anyja, Dobruczky Czirillné, született Martinek Berta nyugalmazott postamester 1927. március 25-én halt meg Zalalövön, idült vesegyulladásban. Dobruczky Czirill még megérte fia esküvőjét, és öt évvel élte túl a feleségét: 68 éves korában, 1932. március 22-én, „aggkori végkimerülés”-ben hunyt el Zalalövön.⁶⁴

Dobruczky Sándor m. kir. postamester 1929. július 6-án Güssingben, az egykori Németújváron kötött házasságot a római katolikus vallású, Németújváron 1901. május 1-én született Marits Irénnel, néhai Marits János (1871-1925) és Mayer Terézia lányával. Egyik esküvői tanújuk az ifjú férj egykori tanítatója, a budapesti Ujváry László, a másik pedig a feleség sőgóra, Wolf Károly zalalövői pékmester volt.⁶⁵ Wolf Károly ugyancsak Németújvárról származott, és feleségével, Marits Máriával együtt költözött Zalalövőre, ahol az Ipartestület elnöke lett.⁶⁶ Marits Irén, aki – a család emlékei szerint – a testvérét meglátogatva, a zalalövői postán találkozott és ismerkedett meg Dobruczky Sándorral, 1932. április 15-től, mint hivatali kisegítő dolgozott a férje oldalán.⁶⁷ (A postai szolgálatból 1946. szeptember 15-én, súlyos betegsége miatt bocsátották el.)⁶⁸

Dobruczky Sándor, aki a második világháború idején,

58 BK cs. ir. Dobruczky Sándor egyetemi leckekönyve. Budapest, 1923/1924.

59 BK cs. ir. Dobruczky Sándor beadványa a Zala megyei Bírósághoz. Zalalövő, 1980. május 4.

60 BK cs. ir. Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.

61 BK cs. ir. A budapesti m. kir. posta- és táviratdatisztképző tanfolyam bizonyítványa. Budapest, 1924. március 20.

62 Zalavármegye ismertetője 162. p.

63 BK cs. ir. Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.

64 ZML Zalalövő halotti anyakönyve 1907-1935.

65 BK cs. ir. Ehematrikelauszug. Kivonat a güssing-i polgári házassági anyakönyvből. Güssing, 1929. július 10.

66 Zalavármegye ismertetője 163. p.

67 BK cs. ir. A Posta Elszámloló és Statisztikai Hivatal igazolása. Budapest, 1976. augusztus 12.

68 BK cs. ir. Dobruczky Sándorné kérvénye a zalaegerszegi Társadalombiztosítási Bizottsághoz. Zalalövő, 1976. április 20.

1941 őszén a m. kir. 101. híradó ezred I. zászlóaljának karpaszományos tizedese volt,⁶⁹ 1945 előtt csak a hivatásának és a családjának élt, nem foglalkozott politikával, nem volt tagja egyetlen pártnak sem.⁷⁰ (Nem vállalt szerepet a különböző zalalövői egyesületekben sem, egyedül a Postamesterek Országos Nyugdíjgyűlésébe lépett be 1925-ben.)⁷¹ A zalaegerszegi járásbírói szék helyén működő I. számú igazolóbizottság, mely – a Zalalövön, 1945. június 13-án tett nyilatkozata lapján – addigi politikai tevékenységét elbírálta, 1945. november 22-én igazoltnak jelentette ki.⁷²

Dobruczky Sándor meghurcolása

A háborút követő újjáépítés idején Dobruczky Sándor is aktivizálódott a helyi közéletben: 1945. július elsején lépett be a Független Kisgazdapártba. 1946. április 21-én (húsvét napján) a Kisgazdapárt zalalövői alapszervezetének ügyvezetője lett, s pártja delegálta a községi nemzeti bizottságba és a képviselőtestületbe is. Kiváló munkájának elismeréseként 1947 októberében a kisgazdák zalaegerszegi járási szervezetének alelnökévé választották.⁷³ Valószínűleg e pozíciója is hozzájárult ahhoz, hogy mint a zalalövői társadalom egyik megbecsült, népszerű, s nem utolsó sorban viszonylag vagyonos tagja⁷⁴ a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága (röviden ÁVH) célkeresztjébe került az 1948. évi kommunista hatalomátvétel után, és éveken át ártatlanul meghurcolták.

Az ÁVH Dobruczky Sándort „az ellene felmerült gyanú okok alapján” – valószínűleg irigyeinek, rosszakaróinak feljelentése nyomán – 1949. március 23-án közigazgatási eljárás alá vonta, és rendőrhatalom őrizetbe vette.⁷⁵ Ekkor történhetett az, amiről később

69 BK cs. ir. Származási igazolvány Dobruczky Vilmos karpaszományos tizedes számára. Budapest, 1941. november 20.

70 BK cs. ir. Dobruczky Sándor kérvénye a közlekedési miniszterhez. Kistarcsa, 1949. július 25.

71 ZML Zalaegerszegi I-II. sz. Igazoló Bizottság iratai 1922/1945.

72 ZML Zalaegerszegi I-II. sz. Igazoló Bizottság iratai 1922/1945., BK cs. ir. Az igazolóbizottság határozata. Zalaegerszeg, 1945. november 22.

73 BK cs. ir. Dobruczky Sándorné Marits Irén kérvénye a belügyminiszterhez. Zalalövő, 1949. július 26., Dobruczky Sándor kérvénye a közlekedési miniszterhez. Kistarcsa, 1949. július 25. Vö. Káli Csaba: Zalalövő története 1914-1918. In: Zalalövő története az ókortól napjainkig. 470. p. (100. jegyzet.)

74 Dobruczky Sándor 1945. január elsején – saját bevallása szerint – egy saját lakóházzal, 17 hold szántóval és 5 hold réttel rendelkezett Zalalövön. ZML Zalaegerszegi I-II. sz. Igazoló Bizottság iratai 1922/1945.

75 BK cs. ir. Ismeretlen beadványa a soproni

többször beszélt a családjának: megjárta az ÁVH hírheft budapesti székházát, az Andrássy út 60-at is.⁷⁶ Az ÁVH 1949. április 20-án – államvédelmi szempontból – elrendelte Dobruczky Sándor internálását, arra hivatkozva, hogy az „eljárás alá vont személy folyamatosan demokráciaellenes tevékenységet fejtett ki, valamint Kovács János és id[ősebb] Kovács József zalalövői lakókat felbujtatta[így!], hogy földműves termelősövetkezetet egyik tagját verjék meg.”⁷⁷

Dobruczky Sándort a kistarcsai Központi Internálótáborba zárták el, és ott az V. ezred, földszint, 3. szobában tartották fogva. Felesége ide küldte utána 1949. május 1-jén az internálás elleni fellebbezését, azt azonban onnan nem továbbították a Belügyminisztériumhoz, így az internálásokat felügyelő hatóság úgy bírálta el az ügyet, mintha Dobruczky Sándor nem fellebbezett volna, s jogosnak ismerte volna el az internálást,⁷⁸ ezért fegyelmi eljárás lefolytatására utasították a soproni postaigazgatóságot. Az igazgatóság 1949. június 14-én rendelte el Dobruczky Sándor zalalövői volt hivatalvezető ellen a fegyelmi eljárást.⁷⁹ A gyanúsított „antidemokratikus magatartása” – az ellene felhozott vádak szerint – állítólag az alábbiakban nyilvánult meg: 1. a múltban a Magyar Élet Pártjának volt a tagja és szélsőjobboldali magatartást tanúsított, 2. a felszabadulás után a Független Kisgazdapárt jobbszárnyához tartozott és Nagy Ferenc politikáját támogatta, 3. a munkáspártok iránti gyűlöletét kimutatva kivonta pártját a május elseji ünnepségekről, 4. az iskolák államosításakor megjegyezte, hogy a kommunisták vallás nélkül, erkölcstelenül akarják nevelni a gyermekeket, 5. akadályozta a termelősövetkezet megalakulását, 6. volt alkalmazottját arra bízta, hogy a termelősövetkezet tagjait csak azért bántalmazza, mert kommunisták.⁸⁰

Dobruczky Sándor a kistarcsai internálótáborban 1949. július 15-én írt, és a közlekedési miniszterhez címzett kérvényében az ellene felhozott vádakát cáfolva kérte a gyanúsítások alóli felmentését és az állásába való visszahelyezését. Kérelmében az első két vádpontot kategorikusan tagadta. A harmadikra nézve elismerte ugyan, miszerint előfordulhatott, hogy ő maga nem vett részt a május elseji ünnepségen, de ez csak azért történhetett – mint írta – hogy időben teljesítse

postaigazgatóság fegyelmi bizottságához (befejezése, dátuma és aláírása hiányzik). [Zalalövő, 1950. július 22. előtt.]

76 Néhai Vízsy Károlyné, született Dobruczky Livia elbeszélése.

77 BK cs. ir. A BM ÁVH 10.281/1949. sz. internálási véghatározata. Budapest, 1949. április 20.

78 BK cs. ir. Dobruczky Sándorné Marits Irén kérvénye a belügyminiszterhez. Zalalövő, 1949. július 26.

79 BK cs. ir. Dobruczky Sándor kérvénye a közlekedési miniszterhez. Kistarcsa, 1949. július 15.

80 BK cs. ir. Ismeretlen beadványa a soproni postaigazgatóság fegyelmi bizottságához. [Zalalövő, 1950. július 22. előtt.]

munkaköri kötelezettségeit. A 4. vádpont esetében nem tagadta, hogy a községi képviselőtestület tagjaként azt javasolta, miszerint ne foglaljanak állást az iskolák államosításával kapcsolatban, ezt azonban – állítása szerint – csak azért tette, mert Zalalövön már 50 éve csak állami iskola működött, így a felekezeti iskolák helyzetét a lövőiek nem ismerhették. Az 5. vádponttal szemben azzal védekezett, hogy ő inkább támogatta, semmint akadályozta a termelőszövetkezet alakulását, amikor árengedménnyel adta el nekik a szénáját, és soron kívül szereltette fel a Földműves-szövetkezet telefonját. Végül a vád 6. pontjára nézve tagadta, hogy valaha is bárkit verekedésre bízott volna, mivel nem jár kocsmába, és számos esetben inkább békebírája volt a falubeleiknek.⁸¹ E vádpont további cáfolataként csatolta beadványához a verekedők (Kovács József, Kovács János és Kovács István) Zalalövön, 1949. április 28-án kelt nyilatkozatát, melyből kitűnik, hogy Szabó János zalalövői szövetkezeti tagot személyes ellentétből, alaptalan rágalmozás miatt verték meg, s a verekedők egyike maga is szövetkezeti tag volt.⁸²

Az alaptalan és jogtalan internálás megszüntetése érdekében Dobruczky Sándor felesége, Marits Irén is kérelemmel fordult a belügyminiszterhez 1949. július 26-án. Kérelmében férje állításaival összhangban igyekezett bizonyítani annak ártatlanságát,⁸³ aminek alátámasztására csatolta kérvényéhez a Független Kisgazdapárt zalalövői vezetőinek, a Zalalövői Földműves Szövetkezet vezetőségének és verekedő zalalövői lakosoknak egy-egy, Dobruczky Sándor védekezését támogató nyilatkozatát is.⁸⁴

Miután a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1949. augusztus 14-én Dobruczky Sándor fellebbezését elutasítva, helyben hagyta a fegyelmi eljárás megindítását,⁸⁵ a soproni postaigazgatóság - 1949. október 20-án - 1949. november 4-ére tűzte ki a fegyelmi tárgyalás időpontját, és felszólította az ekkor még Kistarcsán internált Dobruczky Sándort, hogy a jelzett időpontban jelenjen meg Sopronban a tárgyaláson. Mivel a volt zalalövői postamester ezt internáltként nyilvánvalóan nem tehette meg, a neki szóló értesítéshez hozzátették, hogy távolmaradása sem fogja meggátolni a fegyelmi eljárás lefolytatását.⁸⁶

A kitűzött fegyelmi tárgyalást mégis elhalasztották,

81 BK cs. ir. Dobruczky Sándor kérvénye a közlekedési miniszterhez. Kistarcsa, 1949. július 15.

82 BK. cs. ir. Kovács József, Kovács János és Kovács István nyilatkozata. Zalalövő, 1949. április 28.

83 BK cs. ir. Dobruczky Sándorné Marits Irén kérvénye a belügyminiszterhez. Zalalövő, 1949. július 26.

84 BK cs. ir. A Független Kisgazdapárt zalalövői vezetőinek nyilatkozata. Zalalövő, 1949. július 20.

85 BK cs. ir. A Közlekedés és Postaügyi Minisztérium 238.930/1949. határozata. Budapest, 1949. augusztus 14.

86 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság értesítője. Sopron, 1949. október 20.

Dobruczky
Sándor
1948 körül

mert valamikor november első felében megszüntették Dobruczky Sándor internálását, és – bár rendőri felügyelet alá helyezték - hazatérhetett Zalalövőre. Szabadulása után, 1949. november 18-án kelt beadványában a „szabaduló-levél és a népi szervek által kiállított nyilatkozatok alapján fegyelmi eljárásának lefolytatását és szolgálatba állítását kérte”, a soproni postaigazgatóság azonban elutasította a kérelmét, arra hivatkozva, hogy annak teljesítésére „az internálását megszüntető véghatározat beérkezése előtt nincsen lehetőség”.⁸⁷

Dobruczky Sándor 1950. március 16-án, Zalalövön kelt beadványában a fegyelmi eljárást megelőző közigazgatási vizsgálat lefolytatását kérte a soproni postaigazgatóságtól, mely e kérelmet – hatáskör hiányában – szintén elutasította.⁸⁸ A soproni postaigazgatóság a fegyelmi tárgyalásra készülve 1950. április 14-én véleményt kért Dobruczky Sándorról a zalalövői Függetlenségi Népfront Bizottságtól. A volt postamester ellen 1949-ben felhozott vádakát e bizottság 1950. április 19-i „vélemény-nyilvánítása” sem támasztotta alá, politikai magatartásáról azonban megjegyezték, hogy „úgy a múltban, mint a jelenben klerikális befolyás alatt áll. A párttal [tudniillik a kommunista párttal, az MDP-vel] a kapcsolatot nem tartja fenn, a politikai pártnapokat nem látogatja”.⁸⁹

87 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság értesítője. Sopron, 1949. november 26.

88 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság értesítője. Sopron, 1950. április 8.

89 BK cs. ir. A zalalövői Függetlenségi Népfront

A soproni postaigazgatóság fegyelmi bizottságához címzett beadványában mind a Népfront Bizottság utóbbi állításait, mind a korábban felhozott vádak tagadva határozottan kiállt Dobruczky Sándor mellett egy ismeretlen zalalövői védője (talán ügyvédje?), aki akkor már jó három évtizede ismerte a volt postamestert. Beadványában a védő is ugyanarra a következtetésre jutott, mint korábban a feleség: a Dobruczky Sándor ellen felhozott vádak minden alapot nélkülöztek, a vele szemben lefolytatott rendőri eljárást „csak egy rosszhiszemű, alaptalan feljelentésnek lehet tulajdonítani”. Védője szerint a volt postamester a „felszabadulást megelőzően maga is gazdálkodott, és mint gazdaköri elnök a dolgozó földmunkásoknak és kisparasztoknak érdekeit különös gonddal képviselte [...]. A hadiesemények során állatállománya és gazdasági felszerelésének java része elpusztult. Ezért a felszabadulás után földjeinek egy részét gazdálkodásra a földnélkülieknek átengedte, a másik részét pedig a Termelőcsoport részére ajánlotta fel.”⁹⁰

A soproni postaigazgatóságnál alakított első fokú fegyelmi bizottság 1950. július 22-én tartotta meg Dobruczky Sándor volt postafőellenőr ügyében a fegyelmi tárgyalást, és – a fent említett korábbi beadványokban szereplő mentő, illetve enyhítő körülményeket is figyelembe véve – a következő határozatot hozta: „fegyelmi vétségként minősülő ama magatartás miatt, hogy a népi demokráciához nem viszonyult kellőképpen és emiatt internálási eljárás alá vonták”, alacsonyabb beosztásba (és bércsoportba) helyezték át, „lehetőleg egy olyan hivatalba, ahol fejlettebb kommunista felfogás uralkodik, s ahol ideológiailag képzetesebb szaktársak vannak (pl. Győr)”. Mellékbüntetésként elvonták a korábbi kedvezményeit, az 1949. márciusi őrizetbe vétel óta visszatartott illetményének kifizetését viszont elrendelték, tekintettel arra, hogy Dobruczky Sándor a „káderjelentés szerint nehéz anyagi körülmények között él”, és más különben nem lenne pénze az átköltözkedésre.⁹¹

A soproni postaigazgatóság 1950. augusztus 21-én táviratban értesítette Dobruczky Sándort, hogy áthelyezték a Győr 1. számú postahivatal létszámába, és utasították, hogy haladéktalanul jelentkezzen szolgálatételre a győri postahivatal vezetőjénél.⁹²

A soproni postaigazgatóság vezetője 1950. szeptember 15-ei határozatában tovább szigorította a fegyelmi bizottság által kirótt büntetést: „Dobruczky

Bizottság vélemény-nyilvánítása. Zalalövő, 1950. április 19.

90 BK cs. ir. Ismeretlen beadványa a soproni postaigazgatóság fegyelmi bizottságához. [Zalalövő, 1950. július 22. előtt.]

91 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóságnál alakított első fokú fegyelmi bizottság határozata. Sopron, 1950. július 22.

92 BK cs. ir. A pécsi postaigazgatóság távirata. Pécs, 1950. augusztus 21.

Sándor postafőellenőrt [...] fegyelmi vétségként minősülő ama magatartása miatt, hogy a népi demokráciához nem viszonyult kellőképpen, és emiatt internálási eljárás alá vonták, [...] más postahivatalhoz saját költségén történő átköltözködés kötelezettsége melletti alacsonyabb illetménnyel (munkabérrel) járó munkakörbe való áthelyezéssel, továbbá fizetésétől és állásától történt felfüggesztésének tartama alatt visszatartott illetményének elvesztésével büntetem”.⁹³

A soproni postaigazgatóság 1950. október 31-én a fenti, jogerőre emelkedett fegyelmi határozat alapján 1950. szeptember 21-ei hatállyal Zalalövőről a győri 1. sz. postahivatalhoz helyezte át Dobruczky Sándort, egyidejűleg pedig felmentette a zalalövői postahivatal vezetésére adott megbízatása alól.⁹⁴ A volt postamester egyedül költözött át Győrbe, míg állás nélküli felesége Zalalövőn maradt lányaival, és a továbbiakban egyedül nevelte és taníttatta az akkor 17 éves Líviát, valamint a 12 esztendő Klárát.⁹⁵

Dobruczky Sándor már a győri 2. sz. postahivatalban dolgozott postafőellenőrként, amikor 1951 nyarán – valószínűleg az MDP győri városi szervezete kezdeményezésére – újabb fegyelmi eljárást indítottak ellene. A soproni postaigazgatóság fegyelmi bizottságának 1951. július 10-ei határozata értelmében Dobruczky Sándort fegyelmi vétség miatt azonnali hatállyal elbocsátották, pontosabban a fegyelmi eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztették állásából. A határozatot az alábbi indokkal hozták: „megállapítást nyert, hogy Dobruczky Vilmos Sándor olyan magatartást tanúsított, amelyből kitűnt, hogy szemben áll a népi demokrácia állami és társadalmi rendjével” (e megállapítást persze semmi konkrétummal nem támasztották alá).⁹⁶

A fegyelmi büntetést a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1951. augusztus 1-jén – a fellebbezést elutasítva - jóváhagyta,⁹⁷ a soproni postaigazgatóság pedig erre hivatkozva, az immár jogerős fegyelmi határozat alapján tíz nappal később, 1951. augusztus 1-ével törölte Dobruczky Sándort a postai alkalmazottak létszámából.⁹⁸ Időközben a Győr-Sopron megyei rendőrkapitányság felülvizsgálta Dobruczky Sándor rendőrhatósági felügyelet alá helyezésének ügyét, és 1951. július 27-én továbbra is fenntartandónak ítélte a

93 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság vezetőjének határozata. Sopron, 1950. szeptember 15.

94 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság áthelyezési értesítése. Sopron, 1950. október 31.

95 BK cs. ir. Dobruczky Sándorné kérvénye a zalaegerszegi Társadalombiztosítási Bizottsághoz. Zalalövő, 1976. április 20. (Dobruczky Lívia 1933. augusztus 3-án, míg Klára 1938. augusztus 3-án született Zalalövőn.)

96 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság fegyelmi határozata. Sopron, 1951. július 10.

97 BK cs. ir. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium fegyelmi határozata. Budapest, 1951. augusztus 1.

98 BK cs. ir. A soproni postaigazgatóság határozata. Sopron, 1951. augusztus 11.

rendőri felügyeletet, s e határozatot - Dobruczky Sándor fellebbezését elutasítva - 1951. szeptember 14-én jóváhagyta a belügyminisztérium is.⁹⁹

Mivel Dobruczky Sándor nem nyugodott bele a fegyelmi elbocsátásba, és panasa valamilyen szerencsés véletlen folytán eljutott egészen a közlekedés- és postaügyi miniszter helyetteséig, a minisztérium elrendelte a jogerős fegyelmi határozat felülvizsgálatát. A minisztérium 1951. szeptember 27-én értesítette az akkor Győrben, a Kálvária u. 43. sz. alatt lakó Dobruczky Sándort, hogy intézkedtek a fegyelmi határozat felülvizsgálatáról, valamint az eljárást befejezése utáni újbóli szolgálatba állításáról.¹⁰⁰ A minisztérium vizsgálata ezek után megállapította, hogy valójában nem történt fegyelmi vétség, ezért a miniszterhelyettes 1951. október 16-án a fegyelmi határozatot megsemmisítve elrendelte „Dobruczky V. Sándor posta-főfelügyelő szolgálatba állítását”.¹⁰¹

Dobruczky Sándort ekkor visszavették a győri 2. sz. postahivatalhoz, ahol 1952. január 1-től postaforgalmi igazgatóvá léptették elő. Egy hónappal később, 1952. február 1-jén a celldömölki körzeti hivatalhoz helyezték át.¹⁰² Rendőrhatósági felügyeletét 1952. december 23-án szüntette meg a Vas megyei rendőrkapitányság.¹⁰³ Amikor 1954 őszén a körzeti hivatalok megszűntek, és az adminisztratív dolgozók egy része feleslegessé vált, a pécsi postaigazgatóság – saját kérelmére, tekintettel hosszú szolgálatára – 1954. november 4-én visszahelyezte Zalalövőre, állandó (rendszeres) helyettesítőként.¹⁰⁴ A posta vezérigazgatója 1955. február 10-én díszes emléklapot adományozott neki (mint postaforgalmi igazgatónak), amiért „1945. év elején, a felszabadulás első napjaiban hazafias lelkesedéssel részt vett a magyar posta újjáépítésében, és azóta is eredményes munkát végez”.¹⁰⁵ A budapesti posta-vezérigazgatóság 1957. július 25-én – június elsejei hatállyal – formálisan a zalalövői posta forgalmi igazgatójává nevezte ki,¹⁰⁶ ám ezzel csak egy tiszteletbeli rangot kapott, valójában továbbra is állandó helyettesként dolgozott, egészen 1961. szeptember 30-án történt nyugdíjazásáig.¹⁰⁷

99 BK cs. ir. A belügyminisztérium véghatározata. Budapest, 1951. szeptember 14.

100 BK cs. ir. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium értesítése. Budapest, 1951. szeptember 27.

101 BK cs. ir. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium határozata. Budapest, 1951. október 16.

102 BK cs. ir. Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.

103 BK cs. ir. A Vas megyei rendőrkapitányság véghatározata. Szombathely, 1952. december 23.

104 BK cs. ir. A pécsi postaigazgatóság értesítése. Pécs, 1954. november 4., Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.

105 BK cs. ir. Emléklap 1945-1955. Budapest, 1955. február 10.

106 BK cs. ir. Kinevezési okirat. Budapest, 1957. július 25.

107 BK cs. ir. Munkavállalói igazolási lap. Pécs, 1961. szeptember 9., Dobruczky Sándor önéletrajza, 1981.

Mivel akkor méltánytalanul alacsony nyugdíjat állapítottak meg Dobruczky Sándor számára, nyugdíj mellett is kénytelen volt dolgozni, hogy családját eltartsa. Előbb a Zalalövői Takarékszövetkezethél volt pénztáros és könyvelő-helyettes, majd 1963. június 13-tól 1965. november 30-ig a Zalalövői Vegyesipari Szövetkezet fűrészüzemének telepvezetőjeként dolgozott (az üzem felszámolásáig).¹⁰⁸ Nyugdíjmelésének ügyében még az 1980-as évek elején is hiába levelezett az illetékes hatóságokkal, mert minden kérelmét elutasították. Elkeseredetten írta 82 éves korában, egyik utolsó, a pécsi postaigazgatóság jogsegélyszolgálatához 1981. május 26-án küldött beadványában: „Arról nem tehetek, hogy korán születtem, és arról sem, hogy még élek; bár foglalkoztam az öngyilkosság gondolatával...”.¹⁰⁹ Az őt ártatlanul ért meghurcolásokért és méltánytalanságokért a Kádár-rendszerben nem kaphatott sem erkölcsi, sem anyagi elégtételt. Szeretett, s távollétében oly sokat szenvedett felesége, Marits Irén 81 éves korában, 1982. augusztus 29-én hunyt el, Dobruczky Sándort pedig 87. életévében, 1985. október 1-jén érte a halál.¹¹⁰

108 BK cs. ir. Dobruczky Sándor kérvénye a budapesti Nyugdíjfolyósítási Igazgatósághoz. Zalalövő, 1979. november 9., A Zalalövői Vegyesipari Szövetkezet vezetőinek igazolása. Zalalövő, 1980. április 23.

109 BK cs. ir. Dobruczky Sándor kérvénye a pécsi postaigazgatóság jogsegélyszolgálatához. Zalalövő, 1981. május 26.

110 Zalalövő, Polgármesteri Hivatal. Zalalövő halotti anyakönyve, 1985., ZML Zalalövő születési anyakönyvi másodpéldánya, 1899. Utólagos bejegyzés, 46/1985.